

DANGUOLĖ MIKULĖNIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

Mokslinių tyrimų kryptys: geolingvistika, baltų kalbų dialektologija, sinchroninė ir diachroninė akcentologija, morfonologija, kalbos istorija, lietuvių kalbotyros istorija.

LIETUVIŲ TARIŲ TINKLAS: JO IŠTAKOS IR OPTIMIZACIJA

Network of Lithuanian Dialects:
The sources and Optimisation

ANOTACIJA

Geolingvistikos pradžia Lietuvoje sietina su kalbininko Antano Salio veikla. Straipsnyje pateikiama argumentų, įrodančių, kad *Lietuvių kalbos atlaso* (1977–1991) kūrėjai iš esmės rėmėsi Salio ir jo talkininkų įdirbiu: jie naudojo tuo pačiu, tačiau kiek pakoreguotu gyvenamųjų vietovių tinklu.

Lietuvių kalbos atlaso punktų tinklas nepakito ir įsitvirtinus dabartinei lietuvių tarmių klasifikacijai. Taip buvo palikta galimybė tolesnei lietuvių tarmių raidos stebėsenai ir tyrimams.

ANNOTATION

The beginnings of geolinguistics in Lithuania is linked with the activities of the linguist Antanas Salys. The article presents arguments that prove that the authors of the *Lietuvių kalbos atlasas* (Atlas of the Lithuanian Language, 1977–1991) mostly drew on the work of Salys and his colleagues: they used the same network of settlements, which they modified a little.

The net of the points of the Atlas did not change with the contemporary classification of Lithuanian dialects. In this way the possibility to further observe and study the development of Lithuanian dialects remained.

Pamatinis lietuvių geolingvistikos veikalas *Lietuvių kalbos atlasas* (1. *Leksika* – 1977, 2. *Fonetika* – 1982, 3. *Morfologija* – 1991)¹ lietuvių tarmes pateikė 376 žemėlapiais ir jų komentarais. Iš viso apibūdinta apie 560 kalbos reiškinių, pateikta per du

---

¹ Už šį veikalą 1994 m. *Lietuvių kalbos atlaso* autoriams (Kaziui Morkūnui, Aloyzui Vidugiriui ir kt.) buvo įteikta Lietuvos Respublikos mokslo premija.

ESMINIAI ŽODŽIAI: Geolingvistika, lietuvių tarmių klasifikacija, *Lietuvių kalbos atlasas*, gyvenamųjų vietovių (punktų) tinklas.

KEYWORDS: Geolinguistics, classification of the Lithuanian dialects, atlas of the dialects, point network.

tūkstančius įvairiausių tarminių duomenų iš viso lietuvių kalbos ploto, surinkta per 700 000 kartotekos kortelių (LKA I 11–12, Morkūnas 1980: 45–46, BKA 2009: 41). Tačiau paties šio veikalo rašymo istorija iki šiol menkai žinoma. Ypač mažai tirta *Lietuvių kalbos atlaso* priešistorė: parengiamieji ir organizaciniai darbai, medžiagos rinkimo ir kaupimo instrukcijos, metodinis ir metodologinis tyrėjų parengtumas.

Šio straipsnio tikslas – mokslo visuomenei pateikti informacijos, kuri ne tik išsamiau supažindintų su *Lietuvių kalbos atlaso* rengyba, bet ir patikslintų jau turimus duomenis apie geolingvistikos pradžią Lietuvoje. Tyrimo objektas – tarmių medžiagos registracijos įrašai, knygose saugomi Lietuvių kalbos instituto Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus Tarmių archyve.

Apibendrinant analizės duomenis remtasi kompiuterinės kartografijos metodu.

LIETUVIŲ KALBOS ATLASO RENGYBOS ISTORIJA: ŠALTINIAI

Lietuvių kalbos atlasas. Nors lietuvių tarmėtyros darbai pradėti organizuoti vos įsteigus Lietuvių kalbos institutą, kurį laiką manyta, kad lietuvių tarmių tinklas sietinas su duomenų *Lietuvių kalbos atlasui* rinkimu ir tuomet sudarytas pagrindinio žodžių geografijos žemėlapiu projektas (Mikulėnienė 2008: 17–18).

Lietuvių Kalbos atlaso „Įvade“ yra nemaža tai patvirtinančių užuominų, pavyzdžiui: „Lietuvių kalbos atlaso“ rengimas – daug jėgų, laiko ir lėšų reikalaujantis darbas, kuriam sąlygos sudarytos tik Tarybų valdžios metais. Pagal specialią programą 1950 m. pradėtas sistemingas atlaso medžiagos rinkimas iš visų lietuvių kalbos tarmių (daugiau kaip 700 gyvenamųjų punktų) truko beveik du dešimtmečius“ (LKA I 5). Tuometiniame Lietuvos TSR plote tarmių medžiaga buvo rinkta iš 703 (vėliau 704) gyvenamųjų punktų (vieną nuo kito skyrė maždaug 10–12 km). Pačioje darbo pradžioje (taigi galima suprasti, kad penktajame dešimtmetyje) buvo atlikta ir tirtinų gyvenamųjų punktų numeracija: pradėjus ją nuo šiauriausių gyvenamųjų punktų, kiek galima, laikytasi „horizontaliosios linijos“ su didėjančiais eilės numeriais rytų kryptimi (LKA I 11). Tai rodytų, kad *Atlaso* pradžia laikytinas XX a. penktasis dešimtmetis.

Vis dėlto iš šio aprašo nematyti, kas ir kada nustatė tokių punktų skaičių; kas parinko gyvenamąsias vietas ir atliko punktų numeraciją; kodėl pasirinktas 10–12 km. atstumas tarp paskirų punktų; kas nurodė visą duomenų pateikimo žemėlapiuose tvarką. Taigi daugiau duomenų ieškotina jau kituose šaltiniuose.

„*Lietuvių kalbos atlasas*“: *Prospektas, kartografavimo ir komentarų rašymo instrukcija*². Pirmiausia tai – nedidelis rankraštis, datuotas 1968 m. Jame apibū-

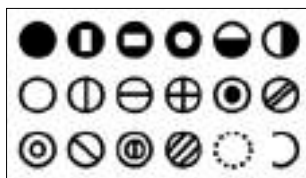
---

² Toliau tekste trumpinamas (PKKI).

dinti visi galimi tarminės medžiagos šaltiniai. Tai, pasak autorių: 1) kartoteka, pagal *Programą* kaupiama nuo 1950 m. (iš 706 gyvenamųjų punktų); 2) studentų, gimtosios tarmės atstovų, praktikos metu surinkta medžiaga; 3) tarminiai tekstai, užrašyti arba įrašyti į magnetofono juostelę; 4) didysis *Lietuvių kalbos žodynas*; 5) pasikirų autorių monografijos, straipsniai, studijos (PKKI 8).

Šiame dokumente galima rasti ir daugiau vertingos informacijos – pavyzdžiui, sužinoti, kad *Atlaso* žemėlapių eskizai braižyti 1957 m. kontūriniame žemėlapyje (jį spausdino Lietuvių kalbos ir literatūros instituto spaustuivė). O maketavimui taikytas jau kitas kontūrinis Lietuvos TSR žemėlapis, atitinkantis 1968 m. Lietuvos TSR administracinio suskirstymo žemėlapi, kurio mastelis 1 : 600 000 (PKKI 5).

Smulkiai aptariamai kalbos reiškinių kartografavimo dalykai: pateikiamos sutartinių ženklų sanaupos (žr. 1 pav.).

1 PAV. *Lietuvių kalbos atlasui* parengtos vienos sutartinių ženklų sanaupos pavyzdys

Atkreiptinas dėmesys į čia pat aptariamą ženklų vartojimo eiliškumą, bendrinei lietuvių kalbai ir tarmėms priklausančių duomenų žymėjimą ir pan. Iš 1 ir 2 pav. matyti, kad bendrinės lietuvių kalbos faktams buvo nutarta taikyti užtušuotus (ar beveik užtušuotus) sutartinius ženklus, o tarminiams – neužtušuotus, žr. 2 pav.

a) Geometriniai ženklai ir jų reikšmės:		
Ženklo eilės nr.	v a r i a n t a i	
	užtušuoti su litoreiškinės kalbos norma	tarminiai
1		

2 PAV. Bendrinės lietuvių kalbos ir tarmės duomenų žymėjimo pavyzdys

Šiame dokumente taip pat aiškiai nurodyta ir tai, kad *Lietuvių kalbos atlasas* bus sudarytas, „remiantis Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto turima tarminė medžiaga, surinkta Tarybų valdžios metais pagal *Programą*“³ (PKKI 1).

³ Čia minima 1951 m. išleista *Lietuvių kalbos atlaso medžiagos rinkimo programa* (autoriai Juozas Balčikonis, Borisas Larinas, Juozas Senkus; antrasis leid. – 1956 m.)

Taigi ši citata turėjo išsklaidyti paskutines autorės abejones dėl apytikrio tarmių tinklo sudarymo laikotarpio, tačiau surinkta medžiaga rodo ką kita.

„1942–1943 m. atsakytų apklausos lapų (žodžių geografijai) registracija“. Lietuvių kalbos instituto Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus archyvuose rastas aplankas, kuriame suregistruoti 1942–1943 m. gauti atsakymai į Antano Salio anketos *Apklausas 1* klausimus⁴.

Į segtuvą metaline sąsaga iš viso susegtas 61 ketvirtojo formato puslapis. Punktų sąrašas pradedamas antrajame, nenumeruotame, puslapyje, kuris autorių buvo laikytas pirmuoju. Paskutinis puslapis taip pat nenumeruotas, paliktas tuščias. Pirmasis puslapis atlieka vidinio viršelio (priešlapio) funkciją: puslapio viduryje išspausdintas sąrašo pavadinimas. Kiti puslapiai numeruoti eilės tvarka: numeris rašytas viršuje, per vidurį.

Išsamesnė registracijos lapų analizė rodo, kad senasis tarmių tinklas sudarytas administraciniu teritoriniu principu: pirmiau nurodomas valsčius, paskui – kaimas. Pavyzdžiui, dabartiniam Tirkšlių punktui (LKA 33) seniau priklausė daugiau netoli esančių gyvenamųjų vietovių: Naikiai, Kručiai, Spurgana (2), Meinoriai ir, žinoma, patys Tirkšliai; Šakių punktui (LKA 512) – Pūskepaliai, Papartynai, Aržuolupiai, Vilkėliškiai, Kiaulupiai, Būdvičiai, Ritiniai ir Šakiai.

Iš viso Salio klausimyno registracijos lapuose surašyti 704 gyvenamieji Lietuvos teritorijos punktai ir 9 punktai, žymėti romėniškais skaitmenimis, už Lietuvos ploto ribų (jų – matyti iš numeracijos – iš viso būta 13).

LKA duomenys rinkti iš tiek pat vietovių (žr. šio straipsnio skirsnį „Lietuvių kalbos atlasas“). Panagrinėjus sąrašą smulkiau, jau plika akimi matyti, kad daugelis punktų nesiskiria – ir tie, iš kurių gauta ir įregistruota Salio anketos atsakymų, ir tie, kurie, pasak instrukcijos autorių, turėjo būti įsteigti „tarybų valdžios metais“.

Vadinasi, daugelio punktų ir jų skaičiaus sutapimas gali būti neatsitiktinis: ko gera, šeštojo dešimtmečio ir vėlesni *Lietuvių kalbos atlaso* kūrėjai pritaikė Salio anketai sukurtą tarminį tinklą ir juo naudojos.

Kiti šaltiniai. Turimi duomenys rodo, kad sisteminiam tarminių duomenų rinkimui rengtasi gerokai iš anksto. Rimtų kolektyvinių ketinimų būta dar prieš karą.

Štai kalbininko Mindaugo Šinkūno neseniai aptiktas šaltinis liudija, kad to meto Lietuvos kalbininkai rengėsi kurti ir leisti *Lietuvių kalbos tarmyną*. Tai turėjo

---

⁴ Ant segtuvo, kurio viršelyje išspausdinta „Дело №...“, nežinomo asmens ranka mėlynu rašalu užrašyta: „1942–1943 m. atsakytų apklausos lapų (žodžių geografijai) registracija“. Kiek žemiau priklijuotas lapelis su užrašu „Registracijos“. Žodis užrašytas didžiosiomis raidėmis ranka. Rašyta juodos spalvos rašalu.

būti mokslinis žurnalas ar kitas tęstinis leidinys (Schrijnen 1933: 77)⁵. Informacijoje nurodoma, kad jis yra spausdinamas („Das erste Helf ist im Druck“), tačiau nei autorius (ar autoriai), nei leidinio pavadinimas nenurodomi. Kad ši informacija pasidarytų aiškesnė, šiuos šykščius bibliografijos duomenis turi papildyti kiti, tačiau galbūt ne visiems žinomi lietuvių tarmėtyros istorijos faktai.

Net kelerius metus (1931–1933 m.) Vytauto Didžiojo universitete vyko Švietimo Ministerijos organizuoti nemokami kursai tarmėms tirti. Jiems vadovavo Jurgis Gerulis, klausytojus mokęs tarminius faktus užrašinėti 1925 m. priimta tarptautine fonetine Kopenhagos transkripcija (Morkūnas 2000: 283tt). Kaip rodo iki šiol išlikę kursų klausytojų sąrašai, kursus lankė keturios grupės (po 10–13 klausytojų). Kursų pabaigoje buvo pasirašomas pasižadėjimas „aprašyti savo tarmę ir spaudai paruoštą raštą be atlyginimo įteikti Švietimo Ministerijai“ (Morkūnas 2000: 287). Pasižadėjimą kursų dalyviai tvirtino parašais⁶. Gerulio kursų klausytojai – Petras Jonikas, Izabelė Matusevičiūtė, Elzbieta Mikalaukaitė ir kt. – įvykdė duotą pažadą (plačiau Morkūnas 2000: 288–289).

Morkūno (2000: 288) teigimu, kursų klausytojų parengti gimtųjų tarmių aprašai turėjo tęsti paties Gerulio pradėtą seriją *Lietuvių kalbos tarmės*. Pirmasis sąsiuvinis (šių dienų vertinimu, knyga) buvo Gerulio ir Christiano Stango parengtas aprašas *Lietuvių žvejų tarmė Prūsiose* (Gerullis, Stangas 1933)⁷. Štai kodėl minėtoje bibliografinėje informacijoje Gerulis nenurodė spausdinamo tęstinio leidinio autorių ir sąsiuvinio pavadinimo.

Kursų klausytojams Gerulio ir Christiano Stango leidinys buvo puikus pavyzdys, kaip tokį darbą atlikti. Netrukus gimtosios tarmės fonetikos ir morfologijos aprašą *Pagramančio tarmė* pateikė Petras Jonikas, diplominius darbus parašė Matusevičiūtė, Mikalaukaitė ir kiti. Taigi dar prieškariniu formavosi kelios lietuvių dialektologijos kryptys: aprašomoji ir geolingvistinė.

Aprašomoji dialektologijos kryptis buvo išlaikyta ir po Antrojo pasaulinio karo. 1946–1950 m. Lietuvių kalbos instituto darbo plane ji atspindėta atskira tema „Lietuvių kalbos tarmių aprašymas“ (temos vadovas – tikrasis MA narys Balčikonis), plačiau žr. Mikulėnienė 2008: 21.

⁵ Autorė nuoširdžiai dėkoja dr. Mindaugui Šinkūnui, pasidalijusiam šia svarbia informacija, ir habil. dr. Jolantai Gelumbeikaitei už Vokietijos bibliotekose surastą šaltinį.

⁶ Pasižadėjimų neparašė vienas kitas užsienietis ir visi paskutinės ketvirtosios grupės klausytojai. Kursai jiems vyko trumpiau (tris, o ne šešias) savaites, todėl gali būti, kad mokymosi procesas liko neužbaigtas (plačiau žr. Morkūnas 2000: 284–288).

⁷ Knygos viršelio apačioje, kur nurodyta knygos išleidimo vieta ir metai, didžiosiomis raidėmis dar parašyta: „ŠVIETIMO MINISTERIJOS KNYGŲ LEIDIMO KOMISIJOS LEIDINYS, 379 N^o“.

O geolingvistinė lietuvių dialektologijos kryptis pirmiausia sietina su Salio anketa, kurios paskirtis buvo aiškiai apibūdinta – „žodžių geografijai“. Jau pats Salio anketos pavadinimas *Apklausa 1* rodo, kad jų ketinta sukurti daugiau. Taigi ir 1946–1950 m. Lietuvių kalbos instituto darbo plane ši kryptis formuluota kaip savarankiška tema „Kalbinė geografija“. Jos anotacijoje rašoma: „Pagaminta tik viena anketa, bet ji nebaigta, apklaustinėti duomens nesuklasifikuoti“ (cit.: Mikulėnienė 2008: 22). Nenurodytas ir temos vadovas.

Taigi prieš pradėdant vietinių gyventojų apklausą, tarmių tinklas jau turėjo būti sudarytas. Todėl lietuvių geolingvistikos ištakos keltinos netgi ne į Antrojo pasaulinio karo laikotarpį, kai pirmieji tarminiai duomenys jau buvo renkami sistemiskai, o į dar senesnius laikus – į ketvirtąjį XX a. dešimtmetį.

Faktiškai lietuvių geolingvistikos pradžia galėjo sutapti su tuometės Švietimo Ministerijos organizuotais kursais.

GRE TINAMOJI LIETUVIŲ KALBOS ATLASO IR APKLAUSO 1 PUNKTŲ ANALIZĖ

Žodžių geografijos duomenų, surinktų ir užrašytų Antrojo pasaulinio karo metais per palyginti trumpą laikotarpį – 1942–1943 m.⁸, buvo tikrai daug ir iš daugelio vietovių.

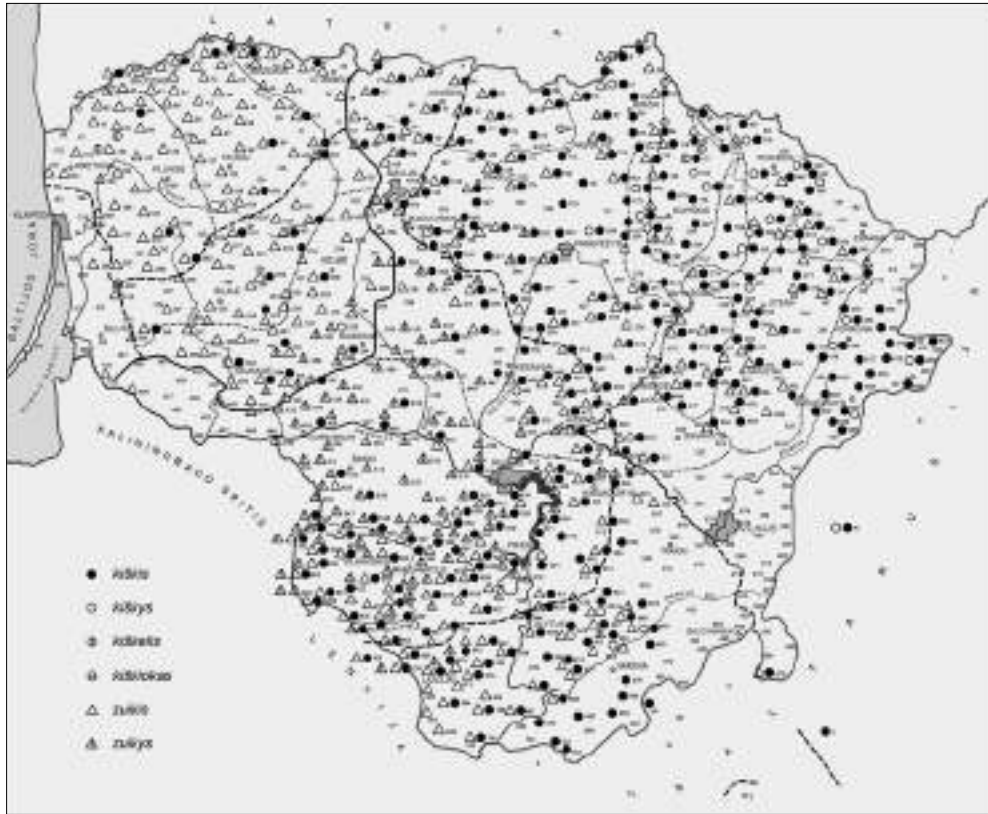
Tai rodo, pavyzdžiui, kiškio pavadinimų paplitimo žemėlapis (žr. 3 pav.).

Tarminiai *Apklauso 1* duomenys pradėti kartografuoti tik pačioje XX a. pabaigoje (plačiau žr. Pranskūnaitė 1993; 1994; 1997; Geržotaitė 2011), tačiau ir iš jų registracijos sąrašo matyti, kad atsakymai į šios anketos klausimus užrašyti daugiau kaip iš 1 500 vietų⁹. Kazio Morkūno liudijimu, „antrasis pasaulinis karas sutrukdė baigti šį, daugiausia mokytojų ir vyresniųjų klasių mokinių pagalba vykdytą darbą“ (LKA I 10), tačiau jau ir iš to, kiek daug tarminės medžiagos tuo metu buvo surinkta, galima spręsti, kad rinkėjai dirbo tikslingai, t. y. jau turėjo sukurtą lietuvių tarmių tinklą.

Taigi *Lietuvių kalbos atlaso* kūrėjams nereikėjo jo kurti iš naujo: šeštojo dešimtmečio dialektologai galėjo remtis Salio sudarytu tirtų gyvenamųjų vietovių sąrašu.

⁸ Apie tai galima spręsti iš turimų *Apklauso 1* egzempliorių spausdinimo datos: pirmojo puslapio apačioje smulkiomis raidelėmis parašyta: „sp. „Švyturys“, Vilnius – 1942“. Pirmieji, bandomieji, atsakymai įregistruoti dar 1941 m., bet jų būta labai mažai.

⁹ Kaip rašoma *Lietuvių kalbos atlaso* (LKA I 10), „ne iš visų lietuvių kalbos tarmių ir šnektų tolygiai. Beveik visiškai nebuvo atsakymų iš Klaipėdos krašto (užpildyta po 1 anketą iš Klaipėdos ir Šilutės apskrčių)“. Tai bus nulėmusi sudėtinga politinė ir istorinė šio krašto situacija.

3 PAV. Kiškio pavadinimai lietuvių tarmėse (remiantis Salio *Apklausa 1* anketos atsakymų duomenimis)¹⁰

Tuo akivaizdžiai įsitikinta vykdant Visuotinės dotacijos projektą *Šiuolaikiniai geolingvistikos tyrimai Lietuvoje: punktų tinklo optimizacija ir interaktyvioji tarminės informacijos sklaida*¹¹, kai buvo atlikta kartografinė visų LKA punktų patikra¹². Į vieną žemėlapių sukėlus Salio *Apklauso 1* registracijos duomenis ir *Lietuvių kalbos atlaso* punktus, matyti, kad daugelio gyvenamųjų punktų numeracija sutampa¹³.

¹⁰ Žemėlapių sudarė Lietuvių kalbos instituto Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus jaunesnioji mokslo darbuotoja Laura Geržotaitė.

¹¹ Projekto Nr. VP1-3.1-ŠMM-07-K-01-028; vykdančioji institucija – Lietuvių kalbos institutas, projekto vadovė prof. dr. Danguolė Mikulėnienė, plačiau žr.: <http://www.tarmes.lt>. Dar žr. (Aliūkaitė 2011, Kalėdienė 2011).

¹² Kartografinę patikrą atliko Lietuvių kalbos instituto Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus darbuotojai Laura Geržotaitė, dr. Aušra Kaikarytė, dr. Mindaugas Šinkūnas.

¹³ Gretinimo pagrindas – *Lietuvos kelių atlasas* (Vilnius: Briedis, 2010, 178 p.). Mastelis: 1 cm – 1,2 km.

Pavyzdžiui, šiaurės žemaičių telšiškių plote sutampa beveik trečdalis *Apklauso 1* ir *Lietuvių kalbos atlaso* punktų (žr. priedo 1 lentelę). Vienas iš jų, pavyzdžiui, dabartinis Tirkšlių punktas (LKA 33), atitinka tris Salio *Apklauso* atsakymų registracijos knygoje tuo pačiu numeriu pažymėtas vietoves – Kručiùs, Spùrganus ir Tirkšliùs (žr. priedo 1 lentelę).

Ypač akivaizdžiai *Lietuvių kalbos atlaso* punktų ir Salio tarmių tinklo punktų sutapimas išryškėja tada, kai pasirinktos vietovės „užklojamos“ vienos ant kitų (žr. 5 pav.). Tada akivaizdžiai matyti, kad jos geografiškai iš esmės sutampa ar išsidėsčiusios labai nedideliu atstumu (žr. 4 pav.).

4 PAV. Tirkšlių punktas (LKA NR. 33) ir jam priklausiusios gyvenamosios vietovės¹⁴

Panašus sutampančių punktų santykis išlaikytas ir vakarų aukštaičių šiauliškių plote (žr. priedo 2 lentelę), šiek tiek didesnis – pietų aukštaičių teritorijoje (žr. priedo 4 lentelę), o rytų aukštaičių kupiškėnų jis net šiek tiek mažesnis – (žr. priedo 3 lentelę), plg. 5 pav.

	Šiaurės žemaičiai telšiškiai	Vakarų aukštaičiai šiauliškiai	Rytų aukštaičiai kupiškėnai	Pietų aukštaičiai
Sutampančių punktų skaičius	20	23	9	28
Patarmės punktų skaičius	55	65	19	87
Sutampančių ir nesutampančių punktų santykis	2,75	2,8	2,1	3,11

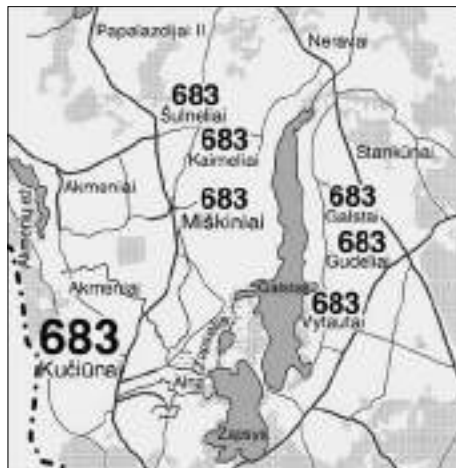
5 PAV. Sutampančių *Lietuvių kalbos atlaso* ir Antano Salio *Apklauso 1* punktų santykis

¹⁴ Didžiais skaitmenimis pažymėtas dabartinis *Lietuvių kalbos atlaso* punktas, mažesniais – A. Salio *Apklauso 1* atsakymų registracijos knygoje tuo pačiu numeriu pažymėtos vietovės.

Taigi nesunku apskaičiuoti, kad sutampa maždaug trečdalis *Lietuvių kalbos atlaso* ir Antano Salio *Apklauso 1* punktų: tai rodo sutampančių ir nesutampančių punktų santykių vidurkis (2,69)¹⁵.

Gali būti, kad viena kita gyvenamoji vietovė pasirinkta vėliau, t. y. jau po Antrojo pasaulinio karo – pavyzdžiui, Kučiūnai (LKA Nr. 683). Registracijos lapuose šios vietovės nėra. Tačiau tuo pačiu 683 numeriu pažymėti aplinkiniai kaimai – Kaimėliai, Šulinėliai (žemėl. Šulneliai), Miškėniai, priklausę Lazdijų valsčiui, ir Galstai, Gudėliai, Vytautai, tuo metu priklausę Veisiejų valsčiui, žr. 6 pav.

6 PAV. Kučiūnų punktą (LKA NR. 683) ir jam priklausiusios gyvenamosios vietovės

Vadinasi, po Antrojo pasaulinio karo, Lietuvoje praūžus žemės ūkio kolektyvizacijai, trėmimams ir melioracijai, Salio tarmių tinklas buvo koreguotas ir tikslintas. Kadangi baigiantis karui lietuvių geolingvistikos kūrėjas Antanas Salys pasitraukė į vakarus, penktajame dešimtmetyje ir vėliau *Lietuvių kalbos atlaso* kūrėjai jo nuopelnų minėti negalėjo, tačiau moksliniu palikimu pasinaudojo.

LIETUVIŲ KALBOS ATLASO PUNKTŲ TINKLO OPTIMIZAVIMAS

Šiandien dar sunku tiksliai pasakyti, kiek kartų per keliasdešimties metų laikotarpį *Lietuvių kalbos atlaso* punktai buvo keičiami ar kitaip koreguojami.

¹⁵ Visi patikros duomenys bus paskelbti numatomame išleisti atlase *XXI a. pradžios lietuvių tarmės: geolingvistinis ir sociolingvistinis tyrimas* (žemėlapiai ir jų komentarai).

Tiesa, kai kurios atliktos korekcijos nedidelės – kai kurie punktai sustambinti, paliekant tik stambiausios gyvenamosios vietovės pavadinimą: pavyzdžiui, Papilės punktas (47 LKA) prieškary buvo apėmęs kur kas didesnę plotą – Šiliškių, Jonaičių, Žilių, Gendviliškių, Draginių, Latvėlių (dab. Latvėlių) kaimus, žr. 1 lentelę. Tokie punktai dabartinių tyrėjų laikomi sutampančiais.

Sprendžiant iš šiandien turimos medžiagos, bene daugiausia numeracijos patikslinimų ir keitimų atlikta 1970 m., kai *Lietuvių kalbos atlaso* medžiaga buvo rengiama spaudai, – skyriaus posėdžio protokole užfiksuoti 155 pakeitimai – taigi pakoreguota beveik penktadalio punkty. Kaip rodo turima medžiaga, koreguota minimaliai (žr. 1–4 lenteles), iš esmės nekeičiant paties tinklo.

Tai ypač svarbu, jei turėsime galvoje, kad įsitvirtinus dabartinei lietuvių tarmių klasifikacijai (Girdenis, Zinkevičius 1966, Zinkevičius 1966: 13–17) pakoreguotasis punkty tinklas išliko. Taip buvo palikta galimybė tolesnei lietuvių tarmių raidos stebėsenai ir tyrimams.

IŠVADOS

Straipsnyje aptarti šaltiniai ir išvardyti argumentai patvirtina hipotezę, kad *Lietuvių kalbos atlaso* gyvenamųjų vietovių tinklo pamatas buvo sukurtas dar prieš Antrąjį pasaulinį karą, kai Antano Salio ir Jurgio Gerulio iniciatyva buvo rengiamasi „kalbos geografijos“ tyrimams.

Po Antrojo pasaulinio karo Salio tarmių tinklas buvo pakoreguotas ir patikslintas. Tačiau *Lietuvių kalbos atlaso* kūrėjai paliko nepakeistus svarbiausius jo atraminis taškus. Dėl to pirmojoje tarmių chrestomatijoje (LKT), pateikiant tarminius tekstus pagal LKA punktus, taip pat dar laikytasi Salio tarmių skirstymo (Salys 1933, 1992: 289–318).

Dabartinė lietuvių tarmių klasifikacija nepakeitė geolingvistikos Lietuvos situacijos: tarmės perskirstytos pagal fonetinių ypatybių pluoštus, patikslinti patarmių ir šnektų pavadinimai, tačiau pats tinklas liko nepajudintas. Todėl iki šiol jame galima įžvelgti ikikarinio administracinio-teritorinio skirstymo pėdsakų.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1942–1943 m. atsakytų apklausos lapų (žodžių geografijai) registracija (mašinėraštis). Saugoma Lietuvių kalbos instituto Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus Tarmių archyve.

Aliūkaitė Daiva 2011: Projektas „Šiuolaikiniai geolingvistikos tyrimai Lietuvoje: punkty tinklo optimizacija ir interaktyvioji tarminės informacijos sklaida“. – *Respectus Philologicus* 20(25), 257–259.

BKA 2009 – Mikulėnienė Danguolė, Stafecka Anna (sast. / sud. / ed.) 2009: *Baltu valodu atlants. Prospekts / Baltų kalbų atlasas. Prospektas / Atlas of the Baltic languages: A Prospect*. Rīga: Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.

Gerullis Georg, Stang'as Christian 1933: *Lietuvių žvejų tarmė Prūsijoje*. Kaunas: „Spindulio“ B-vės spaustuvė.

Geržotaitė Laura 2011: Anties pavadinimai lietuvių kalbos tarmėse. – *Baltu filologija* 20(2), 13–23.

Girdenis Aleksas, Zinkevičius Zigmās 1966: Dėl lietuvių kalbos tarmių klasifikacijos. – *Kalbotyra* 14, 139–147.

Kalėdienė Laima 2011: Geolingvistikos radimosi sąlygos Lietuvoje. – *Tarptautinės mokslinės konferencijos Sociolingvistinė dialektologija: baltų tarmių tyrimai pranešimų tezės* 2011 m. spalio 21–22 d. Vilniaus universiteto Kauno humanitarinio fakulteto Lietuvių filologijos katedra, Lietuvių kalbos instituto Kalbos istorijos ir dialektologijos skyrius. Prieiga internete: <http://www.tarmes.lt/images/Veikla/Laima%20KALEDIENE.pdf>.

LK – *Lietuvos kelių atlasas*, vyr. red. Mindaugas Baltrušaitis. Vilnius: Briedis, 2010.

LKA I–III – *Lietuvių kalbos atlasas* 1. *Leksika*; 2. *Fonetika*, ats. red. Kazys Morkūnas. Vilnius: Mokslas, 1977–1991.

LKA Pr – *Lietuvių kalbos atlaso medžiagos rinkimo programa*. Autoriai J. Balčikonis, B. Larinas, J. Senkus. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1951; antrasis leid. – 1956.

LKE – *Lietuvių kalbos enciklopedija*, parengė Kazys Morkūnas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1999.

LKT – *Lietuvių kalbos tarmės. Chrestomatija*, ats. red. Kazys Morkūnas. Vilnius: Mintis, 1970.

LKTCh – Bacevičiūtė Rima, Ivanauskienė Audra, Leskauskaitė Asta, Trumpa Edmundas. *Lietuvių kalbos tarmių chrestomatija*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2004.

Mikulėnienė Danguolė 2008: Iš Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus istorijos. *Kalbos istorijos ir dialektologijos problemos* 2, 15–33.

Mikulėnienė Danguolė, Trumpa Edmundas 2008: Naujas žvilgsnis į Kazimiero Jauniaus tarmių klasifikaciją. *Kalbos istorijos ir dialektologijos problemos* 2, 128–146.

Morkūnas Kazys 1980: *Pažintis su lietuvių kalbos tarmėmis*. Vilnius: Mokslas.

Morkūnas Kazys 2000: Jurgio Gerulio kursai tarmėms tirti. *Archivum Lithuanicum* 2, 283–290.

PKKI – „Lietuvių kalbos atlasas“. *Prospektas, kartografavimo ir komentarių rašymo instrukcija* (mašinėraštis). Vilnius, 1968. Saugoma Lietuvių kalbos instituto Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus Tarmių archyve.

Pranskūnaitė Vita 1993: Gandro pavadinimai lietuvių kalbos tarmėse (A. Salio „Apklauso 1“ duomenimis). *Tarptautinės konferencijos Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai Jurgiiui Geruliui (1888 03 13– apie 1945) paminėti pranešimų tezės* 1993 m. spalio 20–22 d. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 25.

Pranskūnaitė Vita 1994: Avies ir ėriuko pavadinimai tarmėse (A. Salio anketos „Apklauso 1“ duomenimis). *Lietuvių kalbotyros klausimai* 34, 93–96.

Pranskūnaitė Vita 1997: Kielės pavadinimai lietuvių kalbos tarmėse. *Lietuvių kalbotyros klausimai* 38, 185–189.

Salys Antanas 1933: Kelios pastabos tarmių istorijai. – *Archivum Philologicum* 4, 21–34.

Salys Antanas 1992: *Raštai* 4. *Lietuvių kalbos tarmės*. Roma: Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija.

Schrijnen Jos. 1933: Lithuanie. – *Essai de bibliographie de géographie linguistique générale / Publications de la Commissions d'Enquête Linguistique* 2. Nimegue: N. V. Dekker&van de Vegt en J. W. Van Leeuwen, 77.

Zinkevičius Zigmąs 1966: *Lietuvių dialektologija*. Vilnius: Mintis.

PRIEDAS

1 LENTELĖ. Sutampantys šiaurės žemaičių telšiškių punktai (*Lietuvių kalbos atlaso* ir Antano Salio *Apklauso 1* duomenimis)

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
3	86	Mažeikių	Knabikų [Knabikai]	3	Knabikai
4	85	Laižuvos	Auksūdžio [Auksūdys] Laižuvos mst.	4	Laižuva
5	83	Akmenės	Klykolių	5	Klykoliai
13	84	Ylakių	Skliauštės [Skliauštė]	13	Skliauštė
14	90	Židikų	Petraičių Kražiškių [Kražiškiai] Pakvistės [Pakvistiš] Račalių [Račaliai] Ukrinų (2) [Ukrinai]	14	Židikai
17	86	Mažeikių	Reivyčių Kalnėnų Mažeikių m. (3) ? ¹⁶ Urvikių		Urvikiai
29	65	Skuodo	Luknės [Luknės] Pakalniškių [Pakalniškiai] Puotkalių [Puodkaliai] Skuodo mst. (2) Žirnių ?	29	Skuodas
30	65	Skuodo	Kaukolių [Kaukolikai] Šarkės [Šarkė]	30	Šarkė
31	84	Ylakių	Kadžių [Kadžiai] Stripinių [Stripiniai] Augzelių [Augzeliai] Ylakaičių [Ylakaičiai] Gedrimų [Gedrimai] Ylakių mst.	31	Ylakiai
33	88	Tirkšlių	Kručių [Kruciai] Spurganų (2) [Spurganai] Tirkšlių	33	Tirkšliai

¹⁶ Registracijos knygoje prie kai kurių kaimų padėti klausukai. Jie palikti ir čia. Laužtiniuose skliaustuose pateikiami klausukais pažymėti neaiškūs dabartiniai vietovių pavadinimai.

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
40	61	Mosėdžio	Budrių [Budriai] Daukšių [Dauškiai] Šatraminių [Šatraminiai] Šerkšnių [Šerkšniai]	40	Mosėdis
41	65	Ylakių	Vabalių	41	Vabaliai
42	87	Sedos	Laumių [Laumės]? Mockaičių ? Puokės	42	Puokė, Barstyčiai
43	87	Sedos	Domėnų [Domėnai] Pagardės [Pagardė] ? Sedos m. Užbradumės [Užbradumė] Žydvario*	43	Seda
47	162	Papilės	Papilės (2) Šiliškių Jonaičių Žilių [Žiliai] Gendviliškių [Gendviliškės] Draginių Latvalių [Latveliai]	47	Papilė
66	207	Alsėdžių	Šarnelės (2) [Šarnelė] Žem. Kalvarija	66	Žemaičių Kalvarija (Varduva)
96	207	Alsėdžių	Šlečkų [Šlečkai] Dyšlių [Dišliai] Ylių	96	Alsėdžiai
99	170	Tryškių	Balsių [Balsiai] Medlaukio [Medlaukė] Stakminių [Stakminiai] Padegupio [Padegupis]	99	Tryškiai
128	203	Telšių	Burnių Džiuginėnų Paežerės Rubežaičių Stulpinų Telšių mst. (2)	128	Telšiai, Viešvėnai
160	199	Luokės	Pašatrijos [Pašatrija] Barvydžių [Barvydžiai]	160	Luokė

Lietuvių tarmių tinklas: jo ištakos ir optimizacija

2 LENTELE. Sutampantys vakarų aukštaičių šiauliškių punktai (*Lietuvių kalbos atlaso* ir Antano Salio *Apklauso 1* duomenimis)

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
7	173	Žagarės	Petraičių Žagarė Žiurių [Žiuriai] Veršių Daukšių	7	Žagarė
22	165	Skaistgirio	Skaistgiris [Skaistgirys]	22	Skaistgirys
48	156	Kruopių	Baužų	48	Kruopiai
103	152	Gruzdžių	Ratkūnų* Šipylių bžnt. [Šiupyčiai] Lukošaičių Žiogų	103	Lukošaičiai
104	152	Gruzdžių	Žiogų Dimšių [Dimšiai] Karvelių	104	Dimšiai
196	160	Padubysio	Karpiškių [Karpiškiai] Kautučių* Minaičių [Minaičiai] Pakapės Žilakių [Žylakiai]	196	Pakapė
228	168	Šiaulėnų	Petrošių ? Mumšelio [Mumšilis]? Kunigiškių [Kunigiškiai] Krutinės [Krūtinė] Kleiviškių* Jasaičių	228	Šiaulėnai
261	45	Grinkiškio	Šaukoto	261	Šaukotas
262	43	Baisogalos	Paberžių [Paberžiai]	262	Legečiai
264	43	Baisogalos	Paberžių [Paberžiai] Šilalių (2) [Šileliai] Simoniškių [Simoniškiai]	264	Baisogala
	45	Grinkiškio	Kubiliūnų		
297	46	Gudžiūnų	Gražiškių	297	Gražiškiai
333	49	Krakių	Keturkiemių	333	Krakės

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
334	44	Dotnuvos	Šlapaberžės Venzgalių [Vincgalys]	334	Šlapaberžė
366	107	Betygalos	Vandžių ?	366	Betygala
404	48	Kėdainių	Pelėdnagių	404	Kėdainiai
406	52	Šėtos	Kamėnų A. Kaplių [Aukštieji Kapliai] Vainiūnų Juškonių Kirdeikių Pakščių Petraičių (2) *Piliakalnio [yra prie 445–446, toloka] Šėtos m.	406	Šėta
407	52	Šėtos	Gaižūnų	407	Gaižūnai
441	47	Josvainių	Karūnavos	441	Josvainiai
445	224	Panoterių	Pasodos Panoterių m.	445	Pasoda
472	31	Jonavos	II Bajoriškių [Bajoriškiai] Barborlaukio [Barborlaukis] Gembiškių* Kulvos	472	Kulva
473	31	Jonavos	Bazilionių [Bazilioniai] Jaugeliškių [Jaugeliškiai] Lukšių [Lukšiai] Markutiškių [Markutiškiai] Prauliių (2) [Prauliai]	473	Markutiškiai
474	228	Veprių	Veprių [Vepriai] Knizlaukių (2) [Knyzlaukis] Pageležių [Pageležiai] Sližių [Sližiai]	474	Vepriai
519	209	Kaišiadorių	Palomenės	519	Palomenė

3 LENTELE. Sutampantys rytų aukštaičių kupiškėnų punktai (*Lietuvių kalbos atlaso* ir Antano Salio *Apklauso 1* duomenimis)

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
84	18	Papilio	Gudelių Kadarų Kubilių Kuciūnų* Mikalių [Mikalčiai] Paškučių [Paškučiai] Smaliečių (2)	84	Papilys
85	124	Panemunio	Suvainišio Šarkiūnėlių [Šarkiūnėliai] Ruskiškių* Gačionių [Gačionys]	85	Suvainiškis
116	122	Pandėlio	Šėkštinkų [Šiekštinkai]	116	Šiekštinkai
117	122	Pandėlio	Vilkelių Suvaizdžių Stanionių [Stenionys] Rumpiškėnų Pandėlys Naujikų Lailiūnų Kaliamesčio* Jokūbiškio Gineižių [Gineišiai] ? Buivydžių [Buivydziai]	117	Pandėlys
174	92	Kupiškio	Akmenytės Drulėnų [Drulėnai] Slavinčiškio Krasnavos vnk.* Plundakų Paketurių Laičių Kupiškio m. (2) Kuosėnų Vizgiūnų [Visgiūnai] Valiukiškio vnk.* Svydenių [Svideniai]	174	Kupiškis

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
175	92	Kupiškio	Laičių Jutkonių [Jutkonys] Kunigiškio Suvainių [Suvainiai]	175	Jutkonys
176	126	Skapiškio	Tatkonių [Tatkonys] Jaučiupievio [Jaučiapievis] Laibiškių [Laibiškiai]	176	Skapiškis
207	120 103	Kamajų Šimonių	Gučiūnų ? Butenų [Butėnai] Juodpėnų Punkiškių [Punkiškiai] ?	207	Juodpėnai
238	103	Šimonių	Butenų [Butėnai] Juodžiūnų Nociūnų	238	Šimonys

4 LENTELĖ. Sutampantys pietų aukštaičių punktai (*Lietuvių kalbos atlaso* ir Antano Salio *Apklauso 1* duomenimis)

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
538	213	Žaslių	Ilgakiemio [Ilgakiemis] Kurmiškių [Kurniškės] Antakalnio [Antakalnis] Dubių [Dubės] Stabinciškių [Stabintiškės] Žaslių vnk. [Žasliai]	538	Žasliai
539	213	Žaslių	Paparčių	539	Paparčiai
594	211	Semeliškių	Dzenkūniškių [Dzenkūniškės] Semeliškių [Semeliškės]	594	Semeliškės
613	208	Aukštadvario	Jurgionių [Jurgionys] Alešiškių [Alešiškės]	613	Aukštadvarys
631	210	Onušio	Gruožinkų [Gruožinkai]	631	Onušis
642	10	Simno	Babrauninkų (2) [Babrauninkai] Gluosnykų [Gluosninkai] Kalesnykų [Kalesninkai] Krekštėnų [Krekštėnai]	642	Simnas

Lietuvių tarmių tinklas: jo ištakos ir optimizacija

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
			Krokiniukų [Krokininkai?] Metelicos [Metelytė?] Otesnykų [Atesninkai?] Ponkiškių [Ponkiškiai] Simno Kolonistų [Kolonistai] Skiturių [Skituriai]		
644	1	Alytaus	Alytaus m. [Alytus] Alytaus I m. kolonija* Kaniūkų [Kaniūkai?] Likiškėlių [Likiškėliai] Miklūsėnų [Miklūsėnai]	644	Alytus
645	2	Alovės	Būdos [Būda] Ilgų [Ilgai] Meškučių (2) [Meškučiai] Užupių [Užupiai]	645	Alovė
646	5	Daugų	Užukalnių [Užukalniai] Daugai (2) [Daugai] Daugų kol.* Junčionių [Junčionys] Korliškių [Karliškės] Sokonių [Sokonys]	646	Daugai
655	131	Rudaminos	Lopiškių (3) [Lomiškiai] Gumbelių [Gumbeliai] D. Kirsnos [D. Kirsna]	655	Rudamina
657	10	Simno	Babrauninkų (2) [Babrauninkai] Metelicos [Metelytė?] Ponkiškių [Ponkiškiai] Metelių [Meteliai]	657	Meteliai
	9	Seirijų	Obelninkų [Obelninkai]		
672	128 132	Lazdijų Šventežerio	Puodžių [Puodžiai] Mikyčių (2) [Mikyčiai] Marčiukaviznos [Marčiukonys]	672	Šventežeris
674	8 9	Miroslavo Seirijų	Zaramčiškės* ? Cibulių [Cibūliai] Gervėnų (2) [Gervėnai] Žagarių [Žagariai]	674	Seirijai
677	12	Varėnos	Kazimieravo [Kazimieravas] Perlojos (2) [Perloja]	677	Perloja

Punkto Nr. 1942–1943 m.	Registracijos eilės Nr.	Valsčius	Kaimas	LKA punkto Nr.	Vietovė
679	12	Varėnos	Vydenių [Vydeniai]	679	Vydeniai
684	133	Veisiejų	Galstų [Galstai] Bertašiūnų (2) [Bertašiūnai] Petroškų [Petroškai] Paveisėjų [Paveisiejai] Smarliūnų [Smarliūnai] Šadžiūnų [Šadžiūnai]	684	Veisiejai
685	129	Leipalingio	Jovaišių (2) [Jovaišiai]	685	Jovaišiai
686	133 129	Veisiejų Leipalingio	Bertašiūnų (2) [Bertašiūnai] Dulgininkų [Dulgininkai] Leipalingio mst. (2) [Leipalingis] Sankonių [Senkonys?] Veršių (3) [Veršiai]	686	Leipalingis
687	7	Merkinės	Liškiavos (2) [Liškiava] Panaros [Panara] Piliakalnio [Piliakalnis] Voverų*	687	Liškiava
688	7	Merkinės	Česukų [Česukai] Kampų [Kampai] Kasčiūnų [Kasčiūnai] Merkinės mst. (2) [Merkinė] Miloniškių [Milonišké?] Subartonių [Subartonys]	688	Merkinė
690	12	Varėnos	Kanevos [Kaniava]	690	Kaniava
692	133	Veisiejų	Sapiegiškių [Sapiegiškiai]	692	Sapiegiškiai
693	67	Kapčiamiesčio	Žmirklių [Žmirklės]	693	Kapčiamiestis
697	24	Marcinkonių	Marcinkonys	697	Marcinkonys
701	129	Leipalingio	Dulgininkų [Dulgininkai] Gerdašių [Gerdašiai] Krivonių [Krivonys] Lipliūnų [Lipniūnai] Mizerų [Mizarai]	701	Lipliūnai
703	24	Marcinkonių	Šklerių [Šklėriai]	703	Šklėriai
VII	69	Nočios	Jasauskų	VII	Nočia
XIII	134 130 135 136	Krasnapolio Punsko Krasnavo Seivvų	Klevų Gilaišių Vidugirių Punsko	XIII	Punskas

Network of Lithuanian Dialects: The sources and Optimisation

SUMMARY

It was believed for some time that the network of Lithuanian dialects' inhabited settlements was made when the collection of material for the Atlas of the Lithuanian Language began. However, there are more and more arguments which suggest that the consolidation of geolinguistics in Lithuania should be first of all linked with the name of the linguist Antanas Salys, which means that it should be dated by the 1930s, when on the initiative of Salys' and his colleagues preparations were made for intensive collection of dialectal material.

At that time, the Ministry of Education organised a free course for researchers into dialects; Jurgis Gerulis and Christian Stang's monograph "Lietuvių žvejų tarmė Prūsijoje" (Dialect of Lithuanian Fishermen in Prussia; 1933) which was to be a model of descriptive dialectology was published; the first questionnaire *Apklausa 1* was made, according to which lexical data was collected from almost all localities of Lithuania. Therefore, it is quite possible that then a project of the main map of word geography was drawn because data was collected systematically.

The article includes arguments that prove that the authors of the Atlas of the Lithuanian Language (1977–1991) drew on the work of Salys and his colleagues: with some changes made, they used the same network of inhabited settlements.

The network of points of the Atlas remained unchanged after the present classification of Lithuanian dialects was consolidated, leaving an opening for further observation and research of the development of Lithuanian dialects.

Įteikta 2012 m. lapkričio 15 d.

DANGUOLĖ MIKULĖNIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

Petro Vileišio g. 5, LT-2055 Vilnius, Lietuva

danguole.mikuleniene@lki.lt